Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 20. november 2026
(OR. en)

15479/26

CULT 138
CULT HERIT 33

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioon ELi kultuurivaldkonna töökava kohta aastateks 2027–2030

Delegatsioonidele edastatakse lisas eespool nimetatud resolutsioon, mille nõukogu kiitis heaks oma 20. novembri 2026. aasta istungil (haridus, noored, kultuur ja sport).

LISA

Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioon ELi kultuurivaldkonna töökava kohta aastateks 2027–2030

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU JA NÕUKOGUS KOKKU TULNUD LIIKMESRIIKIDE VALITSUSTE ESINDAJAD

KINNITADES VEEL KORD

– pikaajalist strateegilist visiooni, mille kohaselt tuleb kultuur seada Euroopa identiteedi keskmesse ja mis on esitatud ühisdeklaratsioonis „Euroopa kultuuri heaks, kultuur Euroopa heaks“, milles Euroopa Liidu Nõukogu, Euroopa Parlament ja Euroopa Komisjon leppisid kokku 18. juunil 2026[1];

TUNNUSTADES

– ELi kultuurivaldkonna töökavasid ja nende raames saavutatud tulemusi, millega seatakse kõrgetasemelised poliitilised prioriteedid ja tulevikku suunatud tegevuskava liikmesriikide osalemiseks kultuuripoliitikas liidu tasandil;

TUNNISTADES

– kultuuri olemuslikku väärtust tähenduse, inspiratsiooni, innovatsiooni, inimestevaheliste sidemete, vastastikuse mõistmise, identiteedi ja kogukonna allikana;

– et Euroopa kultuuriline ja keeleline mitmekesisus moodustab ühise pärandi, mida tuleks väärtustada, toetada ja säilitada kõigi hüvanguks;

– kultuuri keskset rolli demokraatia kaitsmisel ja Euroopa väärtuste edendamisel ning rahu, ühiskonna vastupanuvõime, sotsiaaldialoogi, kaasatuse, sotsiaalse ühtekuuluvuse ning kõigi liidu kodanike tervise ja heaolu edendamisel;

---

[1] C/2026/3440, 25.6.2026.

– kultuuri rolli soolise võrdsuse edendamisel ning liidu vajadust seada oma kõigi meetmete puhul eesmärgiks ebavõrdsuse kaotamine ja võrdõiguslikkuse edendamine kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 8;

– kultuuri- ja loomesektorite ainulaadset rolli rohepöörde kiirendamisel, hõlmates kestlikkust, vastupanuvõimet ja kliimamuutustega kohanemist kooskõlas liidu eesmärkidega;

– kultuuri- ja loomesektori keskset rolli töökohtade loomisel kogu liidus ning majanduskasvu, konkurentsivõime, innovatsiooni ja kaasava kestliku arengu edendamisel;

– kultuuri tähtsust ELi kahe- ja mitmepoolsetes välissuhetes ja koostöös, eelkõige partnerluses UNESCO ja Euroopa Nõukoguga;

VÕTTES ARVESSE

– Venemaa käimasolevat agressioonisõda Ukraina vastu, sealhulgas kultuuripärandi sihipärane hävitamine, rünnakud Ukraina kultuuri- ja loomesektori vastu ning rünnakud Ukraina loovisikute ja kultuuritöötajate vastu;

– kogu maailmas, sealhulgas konfliktipiirkondades, valitsevat geopoliitilist ebastabiilsust, mis kujutab endast märkimisväärset ohtu kultuuripärandile, loovisikutele ja kultuuritöötajatele ning millel on neile kaugeleulatuv mõju;

– keskkonna- ja kliimakriisi tegelikku ja vahetut mõju kultuurimaastikele ja kultuuripärandile ning laiemalt kultuuri- ja loomesektorile, kusjuures Euroopa – planeedi kõige kiiremini soojenev maailmajagu – seisab silmitsi elurikkuse enneolematu vähenemisega ning üha süvenevate kuumalainete, metsa- ja maastikupõlengute, põudade, tugevate lumesadude, üleujutuste, mere kuumalainete ja tormidega[2];

[2] Vt „European State of the Climate Report 2025“ (Euroopa kliimaolukorda käsitlev 2025. aasta aruanne), https://climate.copernicus.eu/esotc/2025.

– praeguseid probleeme, millega demokraatiad nii liidus kui ka kogu maailmas silmitsi seisavad, sealhulgas ohud kunstivabadusele ja kultuuriasutuste autonoomiale, ning jätkuvaid jõupingutusi aidata koordineerida, mobiliseerida, täiendada ja tugevdada Euroopa ühist reageerimist nendele probleemidele[3];

– digitehnoloogia, eelkõige tehisintellekti kiiret arengut, mis loob võimalusi loometegevuse toetamiseks ning kultuuripärandi kaitsmiseks ja edendamiseks, tekitades samal ajal muret ohtude pärast inimeste loovusele, kultuurilisele ja keelelisele mitmekesisusele, töökohakindlusele, küberturvalisusele, andmesuveräänsusele, õiglasele tasustamisele ning intellektuaalomandi õiguste kaitsele kultuuri- ja loomesektoris;

TULETADES MEELDE

– komisjoni 12. novembri 2025. aasta teatist „Euroopa kultuurikompass“[4];

– komisjoni 2. juuli 2026. aasta aruannet ELi kultuurivaldkonna töökava 2023–2026 kohta;

– poliitilisi viitedokumente, mis on esitatud käesoleva resolutsiooni IV lisas;

NÕUSTUVAD

– toetama Euroopa kultuurikoostöö tõhustamist, edendama kultuurilist ja keelelist mitmekesisust ning pakkuma Euroopa lisaväärtust, võttes arvesse praegust kultuurilist, sotsiaalset, majanduslikku, julgeolekualast ja poliitilist konteksti ning järgides nõuetekohaselt subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet;

---

3 Vt Euroopa demokraatia kaitsekilp: tugevate ja vastupanuvõimeliste demokraatlike riikide võimestamine.

4 Dok 15410/25.

– keskenduma ajavahemikul 2027–2030 järgmistele valdkondadele, lähtudes 2025. aasta Euroopa kultuurikompassi põhisuundadest:

a) Euroopa väärtuste, kultuuriliste õiguste ja kunstivabaduse tugevdamine;

b) loovisikute ja kultuuritöötajate mõjuvõimu suurendamine ning inimeste ja ühiskonna toetamine;

c) kultuur ja konkurentsivõime, vastupanuvõime, innovatsioon, kestlikkus ning ühtekuuluvus;

d) rahvusvahelised kultuurisuhted ja partnerlused;

KUTSUVAD LIIKMESRIIKE ÜLES

– võtma asjakohasel juhul arvesse käesoleva töökava sihtvaldkondi oma riikliku kultuuripoliitika väljatöötamisel ning nendest valdkondadest tulenevaid liikmesriikidevahelise koostöö võimalusi;

KUTSUVAD EUROOPA KOMISJONI ÜLES

– koostama 2030. aasta juuniks aruande ELi kultuurivaldkonna töökava (2027–2030) rakendamise kohta, tuginedes ELi liikmesriikide vabatahtlikele panustele;

– andma nõukogule korrapäraselt ajakohast teavet kultuurivaldkonna töökava (2027–2030) ja asjakohasel juhul selle konkreetsete meetmete rakendamise kohta, et võimaldada liikmesriikidel säilitada üldine ülevaade edusammudest ja tulemustest, tehes samal ajal koostööd liikmesriikidega, et tagada tulemuste asjakohane nähtavus ja kättesaadavus kultuurisektorite ja kodanike jaoks.

I. SIHTVALDKONNAD:

a) Euroopa väärtuste, kultuuriliste õiguste ja kunstivabaduse tugevdamine

Eelmiste kultuurivaldkonna töökavade sotsiaalsed, kultuurilised ja geopoliitilised arengud on toonud esile kultuuri strateegilise rolli Euroopa väärtuste edendamisel, demokraatia tugevdamisel ning tugevama ja vastupanuvõimelisema ühiskonna ülesehitamisel. 2027.–2030. aasta töökava kohased meetmed peaksid veelgi suurendama arusaamist ja teadlikkust kultuurilistest õigustest, et suurendada juurdepääsu kultuurile ja kultuuris osalemist ning kunstilise eneseväljenduse ja loomevabadust.

Juurdepääs kultuurile ja selles osalemine on jätkuvalt asjaomastes inimõigusi käsitlevates õigusaktides tunnustatud kultuuriliste õiguste tugisambad[5]. Töökava peaks toetama liidu koordineeritud tegevust, millega edendatakse kaasavat osalemist nii materiaalses kui ka vaimses kultuuris ja kultuuripärandis ning digitaalsetes kultuurivarades. Kultuuriasutused, sealhulgas raamatukogud, muuseumid, teatrid, kinod ja kultuuripärandi paigad, samuti kvaliteetne elukeskkond edendavad demokraatlikku osalemist ja kodanike osalust, tugevdades samal ajal kogukonnapõhiseid kultuuri- ja sotsiaalseid keskusi. See on eriti oluline noorte ja eakate, maa- ja äärepoolsete kogukondade, sealhulgas liidu äärepoolseimates piirkondades, puuetega inimeste ja tõrjutud rühmade jaoks.

---

5 Vt näiteks inimõiguste ülddeklaratsioon ning majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvaheline pakt.

Kultuuri- ja loomesektori peamine mure on endiselt oht kunstivabadusele selle eri vormides[6]. Sidusrühmad on nõudnud nendele ohtudele reageerimiseks meetmeid, mille hulgas on usaldusväärsete näitajate väljatöötamine ja kunstivabaduse riigipõhine jälgimine. Tugevdada tuleks koostööd Euroopa Nõukogu ja UNESCOga, et toetada olemasolevaid algatusi, töötada välja tulevasi ühisalgatusi ja vältida dubleerimist.

Töökava peaks aitama suurendada teadlikkust Euroopa kultuuripärandis sisalduvatest põhimõtetest ja väärtustest, mis on ühine ajaloolise mälu, mõistmise, identiteedi, dialoogi, ühtekuuluvuse ja loovuse allikas.

b) Loovisikute ja kultuuritöötajate mõjuvõimu suurendamine ning inimeste ja ühiskonna toetamine

Loovisikute ning kultuuri- ja loomesektori töötajate staatuse, töötingimuste ja piiriülese liikuvuse tugevdamine, austades samal ajal sotsiaalpartnerite rolli ja autonoomiat, on jätkuvalt liidu kultuuripoliitika peamine prioriteet ning oluline kultuuri- ja loomesektori elujõulisuse kaitsmiseks ja mõju suurendamiseks. Loovisikutel ja kultuuritöötajatel on õigus headele, õiglastele, tervislikele ja ohututele töötingimustele, samal ajal kui õiglane tasustamine ja sobivad töötingimused aitavad säilitada kunstivabadust ning kultuurilist ja keelelist mitmekesisust. Liikuvuse hõlbustamine kogu Euroopas on oluline kunsti- ja loomekoostöö edendamiseks, karjäärivõimaluste toetamiseks ja kultuuriteoste ringluse tagamiseks.

---

6 Vt näiteks komisjoni aruanne ELi kultuurivaldkonna töökava 2023–2026 kohta.

2027.–2030. aasta töökava tugineb Euroopa senisele ühisele tööle, mille eesmärk on kaitsta loovisikute staatust ning tagada loovisikute ning kultuuri- ja loomesektori töötajate õiglane tasustamine riiklikul ja piirkondlikul tasandil. Järjepidevuse tagamiseks tuleks arvesse võtta soovitusi, mis on esitatud 2023. aasta avatud koordinatsiooni meetodi töörühma aruandes „The status and working conditions of artists and cultural and creative professionals“ (Loovisikute ning kultuuri- ja loometöötajate staatus ja töötingimused), sealhulgas tehes kokkuvõtteid ja jagades parimaid tavasid. Töökava peaks toetama ka nõukogu panust tulevaste poliitiliste algatuste väljatöötamisse selles valdkonnas, sealhulgas õigeaegse panuse andmise kaudu ELi loovisikute hartasse[7].

Tööalane ebakindlus ning sooline ebavõrdus ja puudujäägid esindatuses avaldavad jätkuvalt negatiivset mõju loovisikute ning kultuuri- ja loomesektori töötajate heaolule, millega tuleks sel perioodil jätkuvalt tegeleda. Loovisikute ning kultuuri- ja loomesektori töötajate oskuste täiendamine ja koolitamine, sealhulgas traditsiooniliste oskuste ja käsitöö ning ka uute digitehnoloogiate valdkonnas, muutub samuti üha olulisemaks, kuna sektorit mõjutavad jätkuvalt tehnoloogilised ja majanduslikud muutused. Muud olulised probleemid hõlmavad nii kultuuri- kui ka kunstihariduse, filmi- ja meediapädevuse parandamist formaalse, mitteformaalse ja informaalse õppe kaudu osana elukestvast õppest.

Lisaks püütakse töökavaga jätkata ELi tasandi koostööd kultuuri ja tervise valdkonnas, suurendades kultuuri rolli heaolu, elukvaliteedi, vaimse ja sotsiaalse tervise ning kogukonna vastupanuvõime edendamisel. Tuginedes avatud koordinatsiooni meetodi töörühma 2025. aasta aruandele „Culture and Health – Time to Act“ (Kultuur ja tervis – aeg tegutseda), toetab see töö kultuuri, tervist ja heaolu käsitlevate ELi suuniste väljatöötamist[8].

---

7 Komisjoni algatus Euroopa kultuurikompassi raames.

8 Komisjoni algatus Euroopa kultuurikompassi raames.

c) Kultuur, konkurentsivõime, vastupanuvõime, innovatsioon, kestlikkus ja ühtekuuluvus

Euroopa kultuuri- ja loomesektor on liidu konkurentsivõime, tööhõive ja innovatsiooni jaoks eluliselt tähtis. Siiski seisab see sektor silmitsi enneolematute majanduslike ja tehnoloogiliste probleemidega. Ajal, mil valitseb märkimisväärne majanduslik ebakindlus, inflatsioon ja surve liikmesriikide eelarvetele, tuleks 2027.–2030. aasta töökavaga edendada strateegilisi investeeringuid kultuuri- ja loomesektorisse. Lisaks kultuuri integreerimisele avaliku sektori rahastamisse, sealhulgas liidu rahastamismehhanismidesse, võiks erilist rõhku panna uuenduslikele rahastamisviisidele, sealhulgas heategevusele, avaliku ja erasektori partnerlustele ning muudele mehhanismidele erakapitali võimendamiseks. Selleks et suurendada teadlikkust võimalustest ja tugevdada koostööd, on oluline toetada uuenduslike rahastamisvahendite väljatöötamist ja sellega seotud parimate tavade vahetamist ning kaasata suur hulk mitmesuguseid sidusrühmi erinevatest piirkondadest, sealhulgas piiratud suutlikkusega piirkondadest ja äärepoolseimatest piirkondadest. Kestlikud ja prognoositavad investeeringud kultuuri on jätkuvalt olulised, et kaitsta kultuurilist ja keelelist mitmekesisust, kultuuripärandit, kunstivabadust ning kultuuri- ja loomesektori pikaajalist vastupanuvõimet.

Ajavahemikul 2027–2030 peab Euroopa töötama selle nimel, et tegeleda tehisintellekti, eelkõige generatiivse tehisintellekti mõjuga kultuuri- ja loomesektorile, tasakaalustades selle võimalusi võimalike ohtudega. Need hõlmavad mõju inimeste loovusele, tööhõivele, õiglasele tasustamisele, ärimudelitele, konkurentsivõimele, andmete kasutamisele, autoriõigusele ja sellega kaasnevatele õigustele, läbipaistvusele, juurdepääsetavusele, leitavusele, keelelisele mitmekesisusele ja Euroopa sisu esiletõstmisele. Nende mõjudega tegelemine nõuab autoriõiguse taristu ajakohastamist[9]. Jätkuv teabevahetus liikmesriikide vahel, mida toetavad poliitikadialoogid, tulevikusuundade strateegiline analüüs ja sidusrühmade kaasamine, on oluline, et jälgida arenguid selles kiiresti arenevas valdkonnas, teha kindlaks asjakohased poliitikameetmed ja vältida teistes nõukogu ettevalmistavates organites tehtava töö dubleerimist, austades samal ajal eksperditeadmiste ja pädevusvaldkondi. Kavandatava kultuuri- ja loomesektori tehisintellektistrateegia[10] koostamisel peetakse konsultatsioone liikmesriikidega.

---

[9] Autoriõiguse taristut tuleks mõista kui „õigusnormide, tehnoloogiate ja institutsioonide kogumit, mis suunab loomemajanduse andmehaldustavasid“.

[10] Komisjoni algatus Euroopa kultuurikompassi raames, mis tugineb tehisintellekti kasutuselevõtu strateegiale.

Vaja on täiendavaid kooskõlastatud meetmeid, et parandada Euroopa kultuuriandmete kättesaadavust ja võrreldavust, parandades kultuuri- ja loomesektori poolt majandusele ja ühiskonnale laiemalt avaldatava majandusliku, keskkonnaalase ja sotsiaalse mõju jälgimist ja hindamist. Töökava peaks aitama kaasa kavandatava ELi kultuuriandmekeskuse väljaarendamisele[11].

Samuti tuleb reageerida kliimakriisi ning muude käimasolevate konfliktide ja inimtegevusest tingitud kriiside jätkuvale mõjule Euroopa kultuuri- ja kultuuripärandisektorile. Kultuuri ja kultuuripärandit peaks jätkuvalt asjakohaselt arvesse võtma asjaomastes strateegiates ja valdkondadevahelises koostöös vastavalt valmisolekut käsitlevale liidu lähenemisviisile, sealhulgas ühisteatis ELi kriisivalmiduse strateegia kohta. Samal ajal tuleks töökavaga tugevdada koostööd kultuuri- ja loomesektori riskideks valmisoleku, nende ennetamise ja juhtimise, keskmise pikkusega ja pikaajalise kliimamuutustega kohanemise ja hädaolukordadele reageerimise ning kultuuripärandi ennistamise ja taastamise valdkonnas. See peaks edendama digiteerimise kasutamist kultuuri ja pärandi, sealhulgas audiovisuaalarhiivide säilitamiseks.

Materiaalse ja vaimse kultuuripärandi, sealhulgas veealuse kultuuripärandi säilitamise, kaitsmise, taastamise ja edendamise toetamine on jätkuvalt oluline, et edendada ühist Euroopa identiteeti, sotsiaalset ühtekuuluvust ja kestlikku arengut. Jõupingutused kultuuriväärtustega ebaseadusliku kauplemise vastu võitlemiseks ja kultuuripärandi kaitsmiseks loodusõnnetuste, kliimamuutuste, konfliktide, kultuuriasutustest varastamise ja inimsekkumise põhjustatud hävitamise eest nõuavad jätkuvat koostööd, teadmiste jagamist ning integreerimist laiematesse konfliktidele ja kriisidele reageerimise ning valmisolekumetmetesse.

---

11 Komisjoni algatus Euroopa kultuurikompassi raames.

Kultuuri- ja loomesektorit tuleks toetada nende jõupingutustes jätkata rohepööret ja suurendada kestlikkust, sealhulgas kliimamuutustele vastupanuvõimelise taristu, kestlike tootmisprotsesside ja kasvuhoonegaaside heite vähendamise kaudu.

Kooskõlas algatusega „Uus Euroopa Bauhaus“ tuleks erilist tähelepanu pöörata ehitatud keskkonna kvaliteedile ja arhitektuurisektori rollile selle saavutamisel[12]. Kultuuri- ja loomesektorit tuleks tunnustada ka muutuste liikumapaneva jõuna, mis aitab edendada keskkonnaalast vastutust ja kestlikkust. Sellega seoses peaks töökava tuginema soovitustele, mis on esitatud avatud koordinatsiooni meetodi töörühma 2025. aasta aruandes „Creative Shifts: *Empowering culture for sustainable living“ (Loovad muutused: kultuuri mõjuvõimu suurendamine kestliku elu nimel).*

Lisaks peaks töökava edendama koostööd poliitika väljatöötamise alal teatavates kultuuri- ja loomevaldkonna allsektorites, nagu audiovisuaalsektor (sealhulgas filmid, televisioon, videomängud ja multimeedia), muusikasektor, raamatukogusektor, kirjastus- ja raamatusektor, loominguline mood ja disain, arhitektuur ja kultuuripärandi sektor, et suurendada konkurentsivõimet, vastupanuvõimet, innovatsiooni ja kestlikkust.

[12] See on samuti kooskõlas liikmesriikide ekspertidest koosneva avatud koordinatsiooni meetodi töörühma tööga, mis käsitleb investeerimist kvaliteetsesse arhitektuuri ja elukeskkonda kõigi jaoks (2021).

d) Rahvusvahelised kultuurisuhted ja partnerlused

Töökavas tuleks keskenduda kultuuri rollile liidu välistegevuses ja diplomaatias, tuginedes soovitustele, mis on esitatud avatud koordinatsiooni meetodi töörühma aruandes rahvusvaheliste kultuurisuhete juhtimise kohta „From soft power to Deep Power: *EU Governance of ICR in a Changing World“ (Pehmest jõust süvavõimuni: ELi rahvusvaheliste kultuurisuhete juhtimine muutuvas maailmas).* Töökava raames võetavad meetmed peaksid toetama ühtset lähenemisviisi rahvusvahelistele kultuurisuhetele ja tagama liikmesriikide osalemise rahvusvaheliste kultuurisuhete suhtes kohaldatava ELi strateegilise lähenemisviisi ettevalmistamises ja rakendamises.

Tihedam koostöö Euroopa Nõukogu, UNESCO ja teiste asjaomaste mitmepoolsete partneritega võib edendada koostööd ja hoida ära ühiste prioriteetidega seotud töö dubleerimise. Arvestades valitsevat geopoliitilist ebastabiilsust, tuleks erilist tähelepanu pöörata kultuuri ja kultuuripärandi kaitsmisele konfliktidest mõjutatud piirkondades. Kuna Ukrainas jätkuvad sihipärased rünnakud kultuuripärandi, loometaristu ja kunstnike vastu ning konfliktid mujal mõjutavad jätkuvalt kultuurielu, peaksid liikmesriigid säilitama koordineeritud reageerimise kooskõlas selliste algatustega nagu Euroopa tiimi lähenemisviis Ukraina kultuuripärandile ja muud asjakohased meetmed[13].

2025. aasta MONDIACULTi lõppdokumendis on esitatud selge tegevuskava ühiste ülemaailmsete meetmete võtmiseks, et edendada kultuuri rolli kestlikus arengus ja kujundada 2030. aasta järgset arengukava. Töökava raames võetavad meetmed peaksid seda visiooni toetama ja välja tuleks töötada ühised panused asjakohastesse aruteludesse, et tugevdada kultuuri rolli kestliku arengu liikumapaneva jõuna, sealhulgas edendades 2029. aasta MONDIACULTi konverentsil nende eesmärkide saavutamiseks tehtavat tööd ja osalemist muudes asjakohastes rahvusvahelistes protsessides.

---

[13] Vt sellega seoses Euroopa Ülemkogu 18.–19. juuni 2026. aasta järelduste (EUCO 8/26) punkti 13.

II. RAKENDAMINE JA TÖÖMEETODID

Tuginedes ühisdeklaratsioonile „Euroopa kultuuri heaks, kultuur Euroopa heaks“, tehakse kultuurivaldkonna töökavas aastateks 2027–2030 kindlaks liikmesriikide ühised probleemid kultuuripoliitika valdkonnas ning võimaldatakse liikmesriikidevahelist koostööd ja teabevahetust. Muu hulgas kirjeldatakse selles prioriteete, mida nõukogu eesistujariigid peaksid arvesse võtma ja millele tuleks tugineda nõukogu tasandi aruteludes. Töökava peaks hõlbustama liikmesriikide struktureeritud kaasamist ja panust kultuurikompassis kirjeldatud juhtalgatuste elluviimisesse.

Töökavas kirjeldatakse teemasid, mida väljatoodud perioodil asjakohasel tasandil arutatakse ja mille üle mõtteid vahetatakse, ning põhiteemasid, mis kultuurikomitees töörühma tasandil korrapäraselt läbi vaadatakse.

Samuti kirjeldatakse selles muid korraldusi, millega koordineeritakse ametnike ja ekspertide vahelist koostööd ELi tasandil, sealhulgas vastastikust õppimist, kokkuvõtete tegemist ja avatud koordinatsiooni meetodi töörühmi.

Läbivaatamine ja paindlikkus

Paindlikkuse ja kohanemisvõime säilitamine ELi kultuurivaldkonna töökava sätetes ja rakendamises on oluline, et vastata kultuuri- ja loomesektori vajadustele keerulises ning muutuvas poliitilises, sotsiaalses ja majanduslikus õhkkonnas. Seetõttu korraldab käesoleva töökava kehtivusajal iga eesistujariikide kolmiku eesistumisperioodi lõpus ametisolev eesistujariik kultuurikomitees arutelu, et anda mitteametlikku ajakohastatud teavet töökavas ette nähtud meetmete kohta. Mitteametliku läbivaatamise käigus vaadeldakse tehtud edusamme ja võetud meetmete mõju ning võidakse teha ettepanekuid edasiste meetmete kohandamiseks, võttes arvesse saavutatud tulemusi ja/või asjakohaseid poliitilisi arenguid ELi või riikide tasandil.

See ei takista teistel eesistujariikidel asjakohasel juhul täiendavate mitteametlike läbivaatamiste korraldamist.

Süvalaiendamine

Suurem koordineerimine ja koostöö kultuuripoliitika ning muude ELi ja riiklike poliitikakujundamise foorumite vahel on jätkuvalt oluline. Kultuuripoliitika süvalaiendamine ja koordineeritud tegevus on vajalikud, et võimendada kultuuri potentsiaali ühiskonna arengu edendamisel. Töökava eesmärk on seega tõhustada valdkondadevahelist koostööd ja õppimist asjaomaste asutuste vahel. See hõlmab koostööd ekspertide tasandil, tihedamat suhtlust nõukogu erinevate ettevalmistavate organite vahel ja asjaomaste sidusrühmade suuremat kaasamist.

III. MEETMED

A. Poliitikadialoogid – tehisintellekt ning kultuuri- ja loomesektor

Eesmärk: toetada poliitilist koostööd ja teabevahetust tehisintellektiga kaasnevate võimaluste ja probleemide valdkonnas, sealhulgas kogemuste vahetamist riiklike meetmete kohta, pakkuda kultuuri- ja loomesektorile praktilisi suuniseid ja tuge suutlikkuse suurendamisel ning aidata kaasa tulevase ELi kultuuri- ja loomesektori tehisintellektistrateegia väljatöötamisele ja rakendamisele.

Põhjendus: tehisintellekt tekitab kultuuri- ja loomesektorile märkimisväärseid probleeme ja võimalusi. Liikmesriigid on välja toonud järgmised põhiküsimused: tehisintellekti eetiline, kestlik, vastutustundlik ja inimkeskne treenimine ja kasutamine; autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste austamine; kaitstud sisu kasutamise läbipaistvus; tööhõive ja töötingimused; õiglane tasu kultuuri- ja loomesektoris; kultuuriline ja keeleline mitmekesisus; tehisintellekti mõju loometegevusele ning kultuuriandmed tehisintellekti ja innovatsiooni ressursina. Kuigi mõnda neist küsimustest käsitletakse muude poliitikaalgatuste kaudu, tuleks paljusid tehisintellektiga seotud küsimusi kajastada tulevases kultuuri- ja loomesektori tehisintellektistrateegias. Samal ajal tehakse 2027.–2030. aasta töökavas ettepanek mitme sihipärase poliitikadialoogi kohta, et käsitleda tehisintellekti ning kultuuri- ja loomesektoriga seotud erinevaid esilekerkivaid küsimusi ning toetada tehisintellekti ajastul inimkeskset loovust, innovatsiooni ja mitmekesisust. Võttes arvesse tehisintellekti kiiret arengut, võivad paindlikud, kuid korrapärased poliitikadialoogid pakkuda töökava kehtivusaja jooksul muutustele kohandatavat struktuuri sihipäraseks ja paindlikuks teabevahetuseks ja sekkumiseks tehisintellektiga seotud päevakajalistes küsimustes.

Poliitikadialoogide käigus välja toodud kogemusi, parimaid tavasid ja soovitusi tuleks arvesse võtta poliitilistes ja ekspertidevahelistes aruteludes. Konkreetsete teemade täielik loetelu peaks olema paindlik, et säiliks võimalus reageerida ka esilekerkivatele probleemidele.

Soovituslikud teemad võivad muu hulgas olla järgmised.

1. Tehisintellekt ning kultuuriline ja keeleline mitmekesisus

Eesmärk: uurida meetmeid, mis käsitlevad tehisintellekti mõju kultuurilisele ja keelelisele mitmekesisusele, kultuurielus osalemisele digikeskkonnas ning mitmekesise Euroopa sisu kättesaadavusele ja leitavusele.

Oodatav tulemus: ettepanekud, ideed ja soovitused selle kohta, kuidas kaitsta ja suurendada internetis kultuurilist mitmekesisust ning edendada tehisintellektisüsteemides piirkondlike ja vähemuskeelte kaasatust, ning küsimused, mis on seotud mitmekesise sisu juurdepääsetavuse ja leitavusega. Järeldused peaksid tuginema laiemale tehisintellekti ning kultuuri- ja loomesektorit käsitleva strateegia väljatöötamisele ja seda täiendama ning andma panuse käimasolevatesse ülemaailmsetesse aruteludesse rahvusvahelistel kultuuripoliitika foorumitel, sealhulgas UNESCO 2005. aasta konventsiooni alusel peetavatel foorumitel.

2. Tehisintellekt ning tööhõive kultuuri- ja loomesektoris

Eesmärk: uurida võimalikku mõju töökohtade koondamisele ja ümberkujundamisele ning tööhõivele kultuuri- ja loomesektoris, töötingimustele, õiglasele tasustamisele, inimeste loovusele, oskuste vajadusele, kriitilisele mõtlemisele ja tehisintellektipädevusele.

Oodatav tulemus: vastastikune hindamine / tõendite kogumine tehisintellekti mõju kohta tööturule ja uute poliitikameetmete kaalumine.

3. Muud esilekerkivad tehisintellektiga seotud küsimused

Võimalikud täiendavad tehisintellekti ning kultuuri- ja loomesektori teemalised poliitikadialoogid võiksid hõlbustada teabevahetust muudes esilekerkivates küsimustes, sealhulgas seoses riiklikul tasandil vastu võetud asjakohaste algatustega ning ELi kultuuri- ja loomesektori tehisintellektistrateegias kindlaks määratud tegevusprioriteetidega. Muu hulgas võivad teemad olla järgmised:

- kunstiharidus, oskused ja koolitus tehisintellekti ajastul;
- valdkondlikud vastused tehisintellekti mõjule (sealhulgas tehisintellekti mõju audiovisuaalsektorile, videomängudele, muusikale, disainile, kirjastamisele ja Euroopa raamatusektorile, raamatukogudele, muuseumidele ja kultuuripärandile või muule);
- võimalused ja head tavad tehisintellekti kasutamiseks loovuse, kultuuriloome, kultuuri levitamise ning kultuurile juurdepääsu tagamise eesmärgil;
- kultuuriandmed kui tehisintellekti ja innovatsiooni ressurss, mis kajastab Euroopa väärtusi ning edendab kultuurilist ja keelelist mitmekesisust.

B. Vastastikune õppimine / seminarid

i) Vastastikune õppimine

Komisjoni aruandes 2023.–2026. aasta töökava kohta tõsteti esile liikmesriikide huvi vastastikust õppimist ulatuslikumalt kasutada. Tegu on liikmesriikide juhitava vabatahtliku teabevahetusega ekspertide tasandil, mis annab osalevatele riikidele praktilise raamistiku kogemuste jagamiseks, poliitiliste lähenemisviiside võrdlemiseks ja parimate tavade tuvastamiseks. Asjakohasel juhul võidakse vastastikuse õppimise tulemusel koostada kokkuvõtvaid aruandeid ja praktilisi soovitusi. Vastastikune õppimine peaks olema paindlik ja võimeline reageerima esilekerkivatele probleemidele. See võib hõlmata järgmist.

- *Loovisikute ja kultuuritöötajate staatus*: kogemuste vahetamine kultuuri- ja loomesektorit mõjutavatel teemadel, nagu töötingimused, õiglane tasustamine, sooline ebavõrdsus ja puudujäägid esindatuses, piiriülese liikuvuse takistused või varasemate avatud koordinatsiooni meetodi töörühma soovituste järelmeetmed[14].

- *Loominguline mood*: parimate tavade vahetamine struktuursete probleemide kohta, millega loominguline mood kui eraldiseisev kultuuri- ja loomesektor silmitsi seisab, sealhulgas üleminek kestlikkusele, juurdepääs rahastusele ning oskuste ja käsitöötraditsioonide edasikandmine.

- *Digitaalse kultuuripärandi pikaajaline säilitamine*: parimate tavade vahetamine võimalusega töötada välja ühised lahendused ja vahendid digitaalse kultuuripärandi eri vormide, muu hulgas audiovisuaal-, teksti-, visuaal- ja ehituspärandi pikaajaliseks piiriüleseks säilitamiseks ELis, et suurendada kultuuri- ja loomesektori valmisolekut ja vastupanuvõimet, sealhulgas küberkerksust.

[14] Liikmesriikide ekspertidest koosneva avatud koordinatsiooni meetodi töörühma 2023. aasta aruanne „The status and working conditions of Artists and creative and Cultural Professionals“ (Loovisikute ning loome- ja kultuuritöötajate staatus ja töötingimused).

- *Juurdepääs kultuurile ja kultuurielus osalemine*: parimate tavade vahetamine, et toetada juurdepääsu kultuurile ja kultuuripärandile ning nendest osa saamist, eelkõige alaesindatud rühmade, puuetega inimeste, noorte ja eakate ning maapiirkondades ja äärealadel elavate inimeste jaoks.

Võimalikud täiendavad vastastikuse õppimise teemad võiksid olla kultuuri- ja kunstiharidus, sealhulgas filmiharidus; ohus olevad loovisikud; demokraatia vastupanuvõime ja Euroopa ajaloomälu; elav pärand, traditsiooniline käsitöö ja vaimne kultuuripärand; raamatukogud, kirjastamine ja Euroopa raamatusektor; disain, arhitektuur ja kvaliteetsed elukeskkonnad; audiovisuaal- ja filmisektor; muusikasektor; ebaseaduslik kauplemine kultuuriväärtustega ning veealune kultuuripärand.

ii) Seminarid

Seminaride all mõistetakse komisjoni juhitud teabevahetust, mille raames tuuakse asjakohasel juhul kokku liikmesriigid, eksperdid ja sidusrühmad. Seminarid võivad hõlmata järgmist.

- *Kultuur ja tervis*: kultuurisektori ning tervise- ja heaolusektori vahelist käimasolevat koostööd käsitlevate parimate tavade vahetamine, sealhulgas panus tulevastesse ELi suunistesse kultuuri, tervise ja heaolu valdkonnas[15].

[15] Komisjoni algatus Euroopa kultuurikompassi raames.

C. Avatud koordinatsiooni meetodi töörühmad

Eesmärk: hõlbustada ekspertide struktureeritud koostööd ja praktiliste soovituste väljatöötamist poliitika kujundamiseks liidu ja asjakohasel juhul riiklikul tasandil.

i) *Kultuuri rahastamise kättesaadavaks tegemine: kultuuri- ja loomesektorisse tehtavate investeeringute edendamine*

Põhjendus: kultuuri piisav rahastamine on ülimalt oluline, et tagada tugevam ja konkurentsivõimelisem kultuurisektor. Samas on kultuurieelarved kogu Euroopas jätkuva surve all.

Eesmärk: avatud koordinatsiooni meetodi töörühm uurib kultuuri rahastamist ning koostab liikmesriikidele ja ELi institutsioonidele soovitusi selle kohta, kuidas veelgi stimuleerida uuenduslike rahastamisvahendite kasutamist ning soodustada ja hallata erasektori, heategevuslikke ning muid rahastamis- ja koostöövahendeid ning mehhanisme kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega. Sealhulgas uuritakse, kuidas saaks kultuuri- ja loomesektorit tugevdada, luues soodsa keskkonna rahastamise suurendamiseks, ning kuidas kultuuriasutused ja -spetsialistid saaksid kõige paremini oma arengut juhtida ja riske maandada. Avatud koordinatsiooni meetodi töörühm kaalub ka seda, kuidas saaks kultuuri rahastamist horisontaalselt integreerida erinevatesse rahastutesse, võimaldades kultuuril saada kasu teadusuuringutest, ettevõtlusest, liikuvusest, rahvusvahelisest arengust ja muust. Avatud koordinatsiooni meetodi töörühm peaks kokku tooma kultuuripoliitika eksperdid ning avaliku ja erasektori rahastamismehhanismide eksperdid. Samuti tuleks arvesse võtta UNESCO käimasolevat tööd kultuuri rahastamise suuniste ja soovituste väljatöötamisel, sealhulgas tuleks kutsuda UNESCO asjaomaseid eksperte töörühmas osalema.

Selle uue avatud koordinatsiooni meetodi töörühma eesmärk on läbi vaadata 2015. aasta aruandes „*Towards More Efficient Financial Ecosystems: Innovative Instruments to Facilitate Access to Finance for the Cultural and Creative Sectors*“(Tõhusamate finantsökosüsteemide suunas: innovatiivsed vahendid, mis lihtsustavad kultuuri- ja loomesektori juurdepääsu rahastusele) esitatud järeldused ja soovitused ning neid edasi arendada. Samuti tugineb töörühm õppetundidele ja ressurssidele, mis on välja töötatud projekti Creative FLIP (rahastamine, õppimine, innovatsioon ja intellektuaalomandi õigused kultuuri- ja loomemajanduses) raames.

Avatud koordinatsiooni meetod aitab välja töötada planeeritavaid ELi strateegiliste kultuuriinvesteeringute suuniseid[16] ning uurida koostöös asjaomaste finantsasutustega uuenduslikke investeerimisvahendeid erakapitali, sh heategevuse ligimeelitamiseks.

Kavandatud tulemused: eksperdiaruanne, milles esitatakse peamised soovitused kultuuri integreerimiseks valdkonnaülestesse rahastamismehhanismidesse ning sellise keskkonna väljatöötamiseks, mis soodustab kultuuri rahastamist avaliku ja erasektori poolt.

ii) Kultuur ja kultuuripärand kriisideks ja katastroofideks valmisolekus ja neile reageerimises

Põhjendus: üha muutlikumas ülemaailmses geopoliitilises kontekstis kannatavad kultuur ja kultuuripärand liiga sageli konfliktide ja ebastabiilsuse tõttu. Rünnakud võivad esineda erineval kujul, sealhulgas võivad need olla otseselt kultuuritaristu ja kultuuripärandi objektide vastu suunatud rünnakud. Venemaa käimasolev agressioonisõda Ukraina vastu on järjepidevalt toonud esile kultuuri ja kultuuripärandi sihipärase hävitamise kui tahtliku taktika kultuurivastases sõjas, mille eesmärk on õõnestada ja hävitada kultuurilist identiteeti. Kliimakriisist tingitud ekstreemsete ilmastikunähtuste, sealhulgas üleujutuste, kuumalainete ning metsa- ja maastikupõlengute aina tihedam esinemine tekitab samuti märkimisväärset hädaolukordade ohtu kultuuri- ja kultuuripärandipaikadele kogu liidus ning nõuab ennetavaid arutelusid, analüüse ning konkreetseid ja koordineeritud valdkondadevahelisi valmisolekumeetmeid. Lisaks kujutavad mitmes liikmesriigis vargused muuseumidest ja muudest kultuuriasutustest üha suuremat ohtu kultuuripärandi terviklikkusele.

---

16 Komisjoni algatus Euroopa kultuurikompassi raames.

Eesmärk: Euroopa on hiljutistele kriisidele reageerimisest õppinud, et ELi meetmed võivad täiendada liikmesriikide kahepoolseid algatusi ning anda väärtusliku panuse ja mudeli kriisideks valmisolekuks, riskijuhtimiseks ja hädaolukordadele reageerimiseks kultuuri- ja kultuuripärandisektoris. Avatud koordinatsiooni meetodis tuleks kaaluda varajase hoiatamise ja viivitamatu reageerimise mehhanisme, kultuuri ja kultuuripärandi kaitset, säilitamist ja taastamist ning parimaid tavasid muuseumidest ja muudest kultuuriasutustest varastamise vastaste turvameetmete kohta. Sellised algatused nagu Euroopa tiim Ukraina kultuuripärandi nimel, mis võimaldavad reageerida kultuuri vastu suunatud rünnakutele, ning kultuuripärandi kaitse lisamine liidu elanikkonnakaitse raamistikesse pakuvad koordineeritud, tõhusat ja mastabeeritavat lähenemisviisi. ELi kriisivalmiduse strateegias pakutakse välja rida meetmeid, milles järgitakse kõiki ohte, kogu ühiskonda ja kogu valitsemissektorit hõlmavat lähenemisviisi. See avatud koordinatsiooni meetod koondab kultuuri- ja kultuuripärandipoliitika eksperte ning kriisideks ja katastroofideks valmisoleku ja neile reageerimise eksperte ning püüab esitada soovitusi dünaamilise, reageerimisvõimelise ja tõhusa mudeli kohta, mille abil koordineerida ELi reageerimist ühist kultuuripärandit ähvardavatele ohtudele, võttes samal ajal arvesse olemasolevaid ELi tasandi kriisiks ja katastroofideks valmisoleku ning neile reageerimise raamistikke ja vahendeid. Avatud koordinatsiooni meetod peaks käsitlema kriisideks ja katastroofideks valmisolekut, riskijuhtimist ja hädaolukordadele reageerimist nii materiaalse kui ka vaimse kultuuripärandi puhul, võttes samal ajal asjakohasel juhul arvesse digitaalse säilitamise tehnoloogiaid.

Kavandatud tulemused: eksperdiaruanne, milles kirjeldatakse peamisi soovitusi ja vahendeid kriisideks ja katastroofideks valmisolekuks ja riskijuhtimiseks kultuuripärandi valdkonnas, et töötada välja strateegilisem, kiirem, tõhusam ja reageerimisvõimelisem lähenemisviis kultuuri ning materiaalse ja vaimse kultuuripärandi kaitsmiseks.

iii) Kunstivabadus: kunstivabaduse kaitsmise suutlikkuse suurendamine

Põhjendus: arvestades kultuuri ja kunsti rolli Euroopa väärtuste ja demokraatia vastupanuvõime kaitsmisel, on kunstivabaduse tugevdamine eriti oluline. Kunstivabadus võimaldab vaba ja pluralistlikku väljendusvabadust, dialoogi ja kodanikuosalust. Lisaks on liikmesriikide ning kultuuri- ja loomesektori sidusrühmadega peetud konsultatsioonide käigus kindlaks tehtud, et töökava üks peamisi teemasid peaks olema kunstivabadus, kuna loovisikud ja kultuuritöötajad on üha enam otsese ja kaudse surve all.

Eesmärk: see avatud koordinatsiooni meetod peaks tooma kokku kultuuripoliitika, inimõiguste või õiguspoliitika eksperdid koostöös asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide esindajatega, sealhulgas esindajatega Euroopa Nõukogust ja UNESCOst, kes juba rakendavad aruandlus- ja kaardistamistegevust ning töötavad selles valdkonnas välja poliitikastandardeid. Avatud koordinatsiooni meetod peaks hõlbustama teabevahetust olemasolevate raamistike, algatuste ja heade tavade kohta riiklikul ja mitmepoolsel tasandil ning uurima meetmeid kunstivabaduse kaitsmiseks ja kunstiloomet soodustava keskkonna edendamiseks. Avatud koordinatsiooni meetodi raames tuleks uurida olemasolevaid lähenemisviise kunstivabaduse seirele ja aruandlusele riiklikul, Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil ning teha kindlaks lüngad, mis takistavad tõhusate poliitikameetmete väljatöötamist kunstivabaduse kaitsmiseks. Sellise töö eesmärk peaks olema Euroopa Nõukogu, UNESCO, asjaomaste kodanikuühiskonna organisatsioonide ja akadeemiliste ringkondade olemasolevate algatuste täiendamine ning nende dubleerimise vältimine. Avatud koordinatsiooni meetodi töörühm peaks samuti kaaluma, kuidas nõukogu tegevus kunstivabaduse valdkonnas võib anda lisaväärtust ja aidata kaasa laiemate kultuuripoliitika eesmärkide saavutamisele, sealhulgas kultuuri olukorda käsitlevate aruannete koostamisele[17].

Kavandatud tulemused: eksperdiaruanne, mis põhineb olemasolevatel rahvusvahelistel lähenemisviisidel ja raamistikel, eelkõige Euroopa Nõukogu ja UNESCO lähenemisviisidel ja raamistikel, milles kirjeldatakse häid tavasid ja võimalikke soovitusi, et suurendada kunstivabaduse kaitsmise ja tugevdamise võimet ja suutlikkust, ning milles tehakse kindlaks võimalused tulevasteks ühisalgatusteks Euroopa Nõukogu ja UNESCOga.

[17] Komisjoni algatus Euroopa kultuurikompassi raames.

D. Eksperdivõrgustikud ja ekspertide vahetus

i) ELi kultuuriandmekeskuse võrgustik

Põhjendus: vaja on teha jätkuvat tööd, et arendada kogu liidus välja kultuurivaldkonna andmekogumis-, uurimis- ja seiresuutlikkus. Ühisdeklaratsioonis võetakse ühine kohustus „edendada algatusi, mille eesmärk on parandada usaldusväärsete ja võrreldavate kultuuriandmete kättesaadavust, et toetada tõenduspõhise kultuuripoliitika väljatöötamist“. Sellega kooskõlas võttis komisjon kohustuse luua uus ELi kultuuriandmekeskus.

Eesmärk: luua liikmesriikidele ja komisjonile foorum, kus koos valdkonna ekspertidega parimaid tavasid jagada, ideid katsetada ning kõrvaldada puudujäägid kultuuri- ja loomesektori kohta andmete kogumisel ELi tasandil, et suurendada sidusust ja ühtlustada kultuuriandmete alast tööd, kui see on asjakohane. Võrgustiku tegevus täiendab käimasolevat tööd ametliku statistika valdkonnas ja peaks toetama tõenduspõhist poliitikakujundamist, sealhulgas ühtsete mõõdikute, koostalitlusvõime ja vastutustundliku andmehalduse alaste tavade vabatahtliku vahetamise kaudu. Sellega seotud tegevusi tuleks kasutada ka ELi kultuuriandmekeskuse arendamisel. Enne tegevuse alustamist tuleks kultuurikomitees arutada võrgustiku eesmärke ja pädevusvaldkonda.

Kavandatud tulemused: võrgustik liikmesriikide ekspertidest, kes teevad vabatahtlikkuse alusel ja juhtumipõhiselt kahe- või mitmepoolset koostööd kultuuri ning kultuuri- ja loomesektori kohta andmete kogumisel ja nende valdkondade analüüsimisel.

ii) Kõrgete ametnike kohtumised rahvusvaheliste kultuurisuhete teemal

Põhjendus: võttes arvesse rahvusvaheliste kultuurisuhete juhtimist käsitleva avatud koordinatsiooni meetodi töörühma soovitusi, võib eesistujariigi otsusel ja vabatahtlikkuse alusel korraldada iga kuue kuu järel korrapäraseid kõrgete ametnike kohtumisi rahvusvaheliste kultuurisuhete teemal. Teise võimalusena võib huvitatud liikmesriikide esindajatest koosnev mitteametlik kõrgete ametnike kohtumiste toetuskomitee aidata tagada selliste kohtumiste järjepidevuse, korraldades koosolekuid ning hõlbustades teemade ja päevakordade eelplaneerimist. Toetuskomiteesse peaksid kuuluma kultuuri ja välissuhete valdkonna eksperdid huvitatud liikmesriikidest ja komisjoni talitustest ning asjakohasel juhul Euroopa välisteenistusest, kes esindavad nii kultuuri kui ka välisasjade valdkonda, et kajastada rahvusvaheliste kultuurisuhete ühist tegevusvaldkonda.

Kavandatud tulemused: korrapärased kohtumised, et toetada järjepidevust, strateegilist planeerimist ja poliitika koordineerimist rahvusvaheliste kultuurisuhete valdkonnas.

E. Varasemate avatud koordinatsiooni meetodite järelmeetmed

Üks peamine 2023.–2026. aasta töökava põhjal saadud õppetund oli vajadus, et avatud koordinatsiooni meetodi töörühmade välja töötatud võrgustikud jätkaksid tegevust ka pärast avatud koordinatsiooni meetodi aruande avaldamist ja võimaldaksid jätkuvat osalemist, et soodustada soovituste rakendamist[18]. 2027.–2030. aasta töökava eesmärk on tagada järjepidevus ja tulemuste saavutamine hiljutiste avatud koordinatsiooni meetodite temaatiliste prioriteetide kohaselt meetmete abil, mis võivad hõlmata i) kokkuvõtete tegemist; ii) mitteametlikke arvamuste vahetusi kultuurikomitees, et jagada ajakohastatud teavet soovituste rakendamise kohta liikmesriikides ja kogu ELis, ning iii) avatud koordinatsiooni meetodi tulemusel koostatud soovituste kasutamist muudes poliitika väljatöötamise protsessides.

F. Külalisettekanded / suulised mõttevahetused kultuurikomitees

Eesmärk: kultuuriga seotud teemade puhul, mida käsitletakse teistes nõukogu ettevalmistavates organites või väljaspool, võivad „külalisettekanded / suulised mõttevahetused kultuurikomitees“ anda võimaluse jagada ideid ja ajakohast teavet asjakohastel teemadel. Soovituslik teemade loetelu võiks hõlmata järgmist.

- *Ukraina: kultuur, kultuuripärand ja taastumine*

Arvamuste vahetus kultuurikomitees Euroopa tiimi lähenemisviisi ja muude toetusmeetmete üle, et hinnata ja teha kindlaks täiendavad koostöövajadused ja -võimalused Ukraina toetamiseks kultuuri ja kultuuripärandi valdkonnas.

- *Kultuurilised õigused, kultuuridemokraatia ja sotsiaalselt aktiivne kunst: parimate tavade jagamine*

Arutelu kultuurikomitees, millesse annavad oma panuse asjaomased rahvusvahelised sidusrühmad, sealhulgas ÜRO kultuuriliste õiguste valdkonna eriraportöör.

---

18 Vt komisjoni aruanne ELi kultuurivaldkonna töökava 2023–2026 kohta.

- *Euroopa videomängusektori konkurentsivõime ja kultuuriline mõõde*

Arvamuste vahetus kultuurikomitee ning audiovisuaalküsimuste ja meedia töörühma võimalikul ühiskoosolekul.

- *Arhitektuuripoliitika, kvaliteetne elukeskkond kõigile ja algatus „Uus Euroopa Bauhaus“*

Arvamuste vahetus kultuurikomitee ja keskkonna töörühma võimalikul ühiskoosolekul teiste asjaomaste sidusrühmade, näiteks Euroopa arhitektuuripoliitika juhtide (EDAP) võrgustiku osalusel.

- *Autoriõigus – teiste töörühmade ettekanne*

Arvamuste vahetus kultuurikomitee ja intellektuaalomandi töörühma (autoriõigus) võimalikul ühiskoosolekul.

- *Kultuur, Euroopa ajalugu ja ajalooline mälu*

Arvamuste vahetus kultuurikomitees, et kaasata asjaomaseid sidusrühmi rahvusvahelistes küsimustes, asjaomaseid ELi organeid või teisi osalejaid.

Eespool esitatud loetelu ei takista eesistujariike käsitlemast muid asjakohaseid teemasid, kui seda peetakse asjakohaseks.

G. Muud meetmed

Kooskõlas varasemate ELi kultuurivaldkonna töökavadega aitavad konverentsid, seminarid, uuringud ja muud meetmed jätkuvalt kaasa töökava rakendamisele ja prioriteetsete teemade uurimisele.

Käesoleva töökava kohaselt peaks säilima paindlikkus ja reageerimisvõime, kuid eesistujariigi juhitavate algatuste soovituslikud teemad ja võimalikud nõukogu väljundid võiksid hõlmata järgmist:

- raamatukogude ja meedia panus ühiskonna vastupanuvõimesse;
- kultuuripärandi kaitsmine ja ebaseadusliku kauplemise vastu võitlemine;
- rahvusvahelised kultuurisuhted;
- oskused ja kultuurivaldkonna elukutsed üleminekuperioodidel;
- autoriõigus ja kultuur;
- vaimne kultuuripärand;
- tugev kultuuriökosüsteem vastupanuvõimelise ja terve ühiskonna jaoks;
- kultuuri roll heaolu, kodanikuosaluse ja kogukonna vastupanuvõime suurendamisel;
- veealune kultuuripärand;
- kultuur ja säästev turism.

ELi kultuurivaldkonna töökava (2027–2030) soovituslik ajakava

	2027		**2028**		**2029**		**2030**	
	I poolaasta	**II poolaasta**	**I poolaasta**	**II poolaasta**	**I poolaasta**	**II poolaasta**	**I poolaasta**	**II poolaasta**
A. Euroopa väärtuste, kultuuriliste õiguste ja kunstivabaduse tugevdamine								
Kunstivabadus			Avatud koordinatsiooni meetod					
Juurdepääs kultuurile			Vastastikune õppimine (*võim.*)					
Raamatukogud ja kultuuriasutused	Konverents: raamatukogude ja meedia roll ühiskonna vastupanuvõime ja kodanikuaktiivsuse suurendamisel	Konverents: avalikud raamatukogud, lugemiskultuur ja kirjaoskus: Euroopa vaatenurgad ja Kreeka algatused				Kokkuvõtete tegemine		
Kultuurilised õigused					Kultuurikomitee külalisettekanne / suuline mõttevahetus (*võim.*)			
B. Loovisikute ja kultuuritöötajate mõjuvõimu suurendamine ning inimeste ja ühiskonna toetamine								
Kultuur ja tervis		Konverents kultuuritegevust	Seminar (*võim.*)	Konverents ja nõukogu				

		esse suunamise teemal		järeldused (*võim.*)				
Staatus ja töötingimused							Kokkuvõtete tegemine (*võim.*)	
Oskused ja koolitus			Konverents: tulevikukindlad oskused tugevama kultuuri-, kultuuripärandi- ja loomeökosüsteemi jaoks					
Heaolu, kodanikuosalus ja kogukonna vastupanuvõime.								Konverents ja järeldused (*võim.*)
C. Kultuur, konkurentsivõime, vastupanuvõime, innovatsioon, kestlikkus ja ühtekuuluvus								
Kultuuri rahastamine	Avatud koordinatsiooni meetod							
			Rahastamismehhanismide teemaline konverents					
Kriisideks ja katastroofideks valmisolek				Avatud koordinatsiooni meetod				
Kultuuriandmed			Eksperdivõrgustik					

Tehisintellekt		Konverents tehisintellekti, intellektuaaloma ndi ja kultuurisektori töötingimuste vaheliste seoste teemal Konverents, kus käsitletakse tehisintellekti kasutamist kultuuripärandi säilitamise ja edendamise eesmärgil	Kultuurikomitee : külalisettekanne / suuline mõttevahetus (tehisintellekt ja autoriõigus)	Poliitikadialo og (*võim.*)		Poliitikadialo og (*võim.*)	Konverents ja nõukogu järeldused (*võim.*)	
Kultuuripäran d ja kliima		Ministrite mitteametlik kohtumine Konverents, kus käsitletakse sinimajandust ja veealuste arheoloogiliste paikade edendamist	Konverents, kus käsitletakse muuseumide ja kultuuripärandi rolli kaitse, taaselustamise ja vastupanuvõime edendajana					Kokkuvõtete tegemine (*võim.*)
Valdkondlikud teabevahetused (audiovisuaalv			Kultuurikomitee : külalisettekanne / suuline	Kultuurikomi tee: külalisetteka nne / suuline				

aldkond, muusika)			mõttevahetus (*võim.*) Konverents filmipärandi ja filmihariduse teemal	mõttevahetus (*võim.*)				
Arhitektuuripoliitika	Euroopa arhitektuuripoliitika juhtide koosolek	Euroopa arhitektuuripoliitika juhtide koosolek Arhitektuuripoliitikat käsitlev Euroopa konverents (ECAP)	Euroopa arhitektuuripoliitika juhtide koosolek	Euroopa arhitektuuripoliitika juhtide koosolek Arhitektuuripoliitikat käsitlev Euroopa konverents (ECAP)	Euroopa arhitektuuripoliitika juhtide koosolek Kultuurikomitee: külalisettekanne / suuline mõttevahetus (*võim.*)	Euroopa arhitektuuripoliitika juhtide koosolek Arhitektuuripoliitikat käsitlev Euroopa konverents (ECAP)	Euroopa arhitektuuripoliitika juhtide koosolek	Euroopa arhitektuuripoliitika juhtide koosolek Arhitektuuripoliitikat käsitlev Euroopa konverents (ECAP)
Kultuuri- ja loomesektori konkurentsivõime	Konverents: ELi konkurentsivõime ümbermõtestamine: kultuuri- ja loomemajanduse panus							
D. Rahvusvahelised kultuurisuhted ja partnerlused								
Ebaseaduslik kauplemine		Konverents, mis käsitleb ebaseaduslikku kultuuriväärtustega kauplemist ja võltsitud						

		kunstiteostega kauplemist						
Ukraina	Euroopa tiimi lähenemisviis	Euroopa tiimi lähenemisviis	Euroopa tiimi lähenemisviis	Euroopa tiimi lähenemisviis	Euroopa tiimi lähenemisviis Kultuurikomitee: külalisettekanne / suuline mõttevahetus (*võim.*)	Euroopa tiimi lähenemisviis	Euroopa tiimi lähenemisviis	Euroopa tiimi lähenemisviis
Rahvusvahelised kultuurisuhted	Kõrgete ametnike kohtumine (*võim.*)	Kõrgete ametnike kohtumine (*võim.*)	Kõrgete ametnike kohtumine (*võim.*) Konverents kultuurikoostöö tugevdamise kohta Vahemere piirkonnas	Kõrgete ametnike kohtumine (*võim.*)	Kõrgete ametnike kohtumine (*võim.*) Kokkuvõtete tegemine (*võim.*)	Kõrgete ametnike kohtumine (*võim.*)	Kõrgete ametnike kohtumine (*võim.*)	Kõrgete ametnike kohtumine (*võim.*)

Suunised töömeetodite kohta

Üldpõhimõtted

- Töökava raames võetavaid meetmeid tuleks rakendada paindlikult ning kooskõlas subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetega.
- Osalemine on vabatahtlik ja põhineb asjakohastel juhtudel liikmesriigi esitatud isikute nimekirjal.
- Töökava raames võetavad meetmed ei tohiks põhjendamatult suurendada liikmesriikide, komisjoni ja sidusrühmade halduskoormust.
- Komisjon võib toetada töökava rakendamist, pakkudes eksperditeadmisi ja asjakohasel juhul logistilist või rahalist toetust.
- Asjakohasel juhul võib töökava raames võetud meetmete tulemused esitada nõukogule või selle ettevalmistavatele organitele.
- Töökava raames võetavad meetmed võivad olla aluseks tulevase poliitika väljatöötamisele ja tulevastele soovitustele.
- Eesistujariigid, liikmesriigid ja komisjon peaksid püüdma tagada kooskõla käesoleva töökava raames võetavate meetmete ja muude asjakohaste algatuste vahel.
- Kui see on asjakohane, esitatakse pärast meetme lõpuleviimist aruanne tulemuste kohta.

Poliitikadialoogid

- Poliitikadialooge korraldab komisjon, juhul kui eelarvetingimused on täidetud, kuigi üksikud liikmesriigid või eesistujariigid võivad teha ettepanekuid konkreetse teema tõstatamiseks või korraldada täiendavaid dialooge või üritusi, sealhulgas seoses riiklikul tasandil vastu võetud asjakohaste algatustega.

- Poliitikadialoogid peaksid tooma kokku asjaomased poliitikakujundajad, eksperdid ja asjakohasel juhul ka sidusrühmad.

Vastastikune õppimine / seminarid

- Vastastikune õppimine hõlmab liikmesriikide juhitavat vabatahtlikku vastastikust teabevahetust ning pakub liikmesriikidele paindlikku formaati parimate tavade ja kogemuste jagamiseks.

- Kui seda peetakse asjakohaseks, võib liikmesriik või huvitatud liikmesriikide rühm teha ettepaneku vastastikuse õppimise korraldamiseks ja rahastamiseks. Kui eelarvetingimused on täidetud, võib komisjon anda selleks rahalist toetust.

- Seminarid on komisjoni juhitud arvamuste vahetused, mis toovad kokku liikmesriigid, eksperdid ja sidusrühmad.

Avatud koordinatsiooni meetod

- Avatud koordinatsiooni meetod pakub raamistikku liikmesriikidevaheliseks koostööks, teabe vahetamiseks ja heade tavade jagamiseks teatavates ühist huvi pakkuvates küsimustes ning see võimaldab välja töötada mittesiduvaid soovitusi.

- Avatud koordinatsiooni meetodi volitused viimistletakse kultuurikomitees – asjakohasel juhul teiste töörühmade kaasabil – komisjoni esitatud volituste kavandi alusel.

- Volitustes võidakse teha ettepanek kutsuda avatud koordinatsiooni meetodi töörühma kolmandaid isikuid, sealhulgas kolmandaid riike.

- Iga avatud koordinatsiooni meetodi töörühm nimetab esimesel koosolekul rühma eesistuja või kaaseesistujad.

- Olenevalt teemast ja asjakohastel juhtudel võib avatud koordinatsiooni meetodi töörühma julgustada moodustama väiksemaid teemarühmi ja kasutama osalusmeetodeid.

Eksperdivõrgustikud ja ekspertide vahetus

- Eksperdivõrgustikke ja ekspertide vahetust võib kasutada teemade puhul, mis vajavad pidevat koostööd, teabevahetust või koordineerimist.

- Asjakohasel juhul nimetavad liikmesriigid ja komisjon nendesse võrgustikesse ja ekspertide vahetustesse asjaomased eksperdid.

Varasemate avatud koordinatsiooni meetodite järelmeetmed

- Asjakohasel juhul võib korraldada kokkuvõtete tegemisi, arvamuste vahetusi või muid järelmeetmeid teemadel, mida käsitleti 2023.–2026. aasta töökava või varasemate töökavade kohaste avatud koordinatsiooni meetodite abil.

- Nende tegevuste käigus tuleks hinnata puudujääke rakendamises, teha kindlaks järelmeetmetega seotud kohustused ning luua seosed tulevase ELi ja riikliku poliitika väljatöötamisega.

Külalisettekanded / suulised mõttevahetused kultuurikomitees

- Kultuurikomitees võidakse korraldada külalisettekandeid või suulisi mõttevahetusi, et hõlbustada kultuuriga seotud poliitikavaldkondades esilekerkivate küsimuste ja sündmuste arutamist.

- Selline teabevahetus võib kooskõlas nõukogu kodukorraga hõlmata välisekspertide ja sidusrühmade ning muude asjaomaste nõukogu ettevalmistavate organite esindajate panust.

Peamised poliitikadokumendid

- Cácerese deklaratsioon (Hispaania, 2023)
- Euroopa Liidu põhiõiguste harta (ELT C 326, 26.10.2012)
- Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: „Euroopa kultuurikompass“ (2025), (COM(2025) 785 final)
- Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Ebaseadusliku kultuuriväärtustega kauplemise tõkestamise ELi tegevuskava“ (COM(2022) 800 final)
- Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa tehisintellekti tegevuskava“ (COM(2025) 165 final)
- Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Innovatsioonipotentsiaali rakendamine – intellektuaalomandi tegevuskava ELi majanduse taastamise ja vastupidavuse toetamise suurendamiseks“ (COM(2020) 760 final)

– Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa kultuurivaldkonna uus tegevuskava“ (COM(2018) 267 final)

– Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Uus Euroopa Bauhaus: kaunis, kestlik, kaasav“ (COM(2021) final 573)

– Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa demokraatia tegevuskava“ (COM(2020) 790 final)

– Nõukogu järeldused audiovisuaalmeedia teenuste ja videojagamisplatvormi teenuste õigusraamistiku hindamise kohta (C/2025/2954, 26.5.2025)

– Nõukogu järeldused ohus olevate ja ümber asuma sunnitud loovisikute kohta (ELT C 185/39, 26.5.2023)

– Nõukogu järeldused kultuurivaldkonna juhtimise kohta (ELT C 393/8, 19.12.2012)

– Nõukogu järeldused kultuuri, kvaliteetse arhitektuuri ja ehitatud keskkonna kui algatuse „Uus Euroopa Bauhaus“ põhielementide kohta (ELT 2021/C 501 I/03, 13.12.2021)

– Nõukogu järeldused, milles käsitletakse kultuuri- ja loomesektori võimestamist andmepõhise publikusuhete arendamise kaudu (C/2024/3542, 31.5.2024)

– Nõukogu järeldused, milles käsitletakse kultuuri- ja loomemõõtme tugevdamist Euroopa videomängude sektoris (C/2023/1345, 30.11.2023)

– Nõukogu järeldused konfliktide ja kriiside puhul kultuuripärandi suhtes kohaldatava ELi lähenemisviisi kohta (dok 9837/21)

– Nõukogu järeldused kultuurile juurdepääsu parandamise ja edendamise kohta (C/2024/7446, 13.12.2024)

– Nõukogu järeldused, mis käsitlevad noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate toetamist karjääri alustamisel (C/2025/3165, 4.6.2025)

– Nõukogu järeldused kultuuri, kultuuripärandi ja audiovisuaalteoste strateegilise rolli kohta Euroopa väärtuste ja demokraatliku vastupanuvõime kaitsmisel (C/2025/6562, 10.12.2025)

– Euroopa Nõukogu Euroopa arheoloogiapärandi kaitse konventsioon (muudetud) (Valletta konventsioon, 1992)

– Euroopa Nõukogu Euroopa arhitektuuripärandi kaitse konventsioon (Granada konventsioon, 1985)

– Euroopa Nõukogu konventsioon kultuuriväärtustega seotud õigusrikkumiste kohta (Nikosia, 2017)

– Euroopa Nõukogu raamkonventsioon, mis käsitleb kultuuripärandi väärtust ühiskonnas (Faro konventsioon, 2005)

– Euroopa Nõukogu maastikukonventsioon (Firenze konventsioon, 2000)

– Nõukogu resolutsioon ELi kultuurivaldkonna töökava kohta aastateks 2023–2026 (ELT 2022/C 466/01, 7.12.2022)

– Davosi deklaratsioon „Kvaliteetse ehituskultuuri arendamine Euroopas“ (Šveits, 2018)

– ELi strateegia antisemitismi vastu võitlemiseks ja juudi eluviisi edendamiseks (2021–2030) (vastu võetud 5. oktoobril 2021)

– Euroopa Komisjoni uuring, 2020, „The status and working conditions of artists and cultural and creative professionals“ (Loovisikute ning kultuuri- ja loometöötajate staatus ja töötingimused), lõpparuanne, https://culture.ec.europa.eu/resources/document-library/the-status-and-working-conditions-of-artists-and-cultural-and-creative-professionals-0

– Euroopa Komisjoni uuring, 2026, „Study on the discoverability of diverse European cultural content in the digital environment“ (Uuring mitmekesise Euroopa kultuurisisu leitavuse kohta digikeskkonnas), lõpparuanne, https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/34da2669-32b4-11f1-be39-01aa75ed71a1

– Euroopa Komisjoni aruanne loovisikute sotsiaalkaitse kohta, mai 2025: „Mutual learning on inclusive social protection for artists and creative workers“ – Euroopa Komisjon; https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/social-protection-social-inclusion/mutual-learning-inclusive-social-protection-artists-and-creative-workers-2025-05-06_en

– Euroopa Ülemkogu strateegiline tegevuskava 2024–2029 (EUCO 15/24)

– Euroopa Tööjõuamet, Euroopa Tööjõuameti uuring, avaldatud 2024. aasta detsembris: https://www.ela.europa.eu/en/news/creative-sectors-ela-study-reveals-precarious-working-conditions-and-undeclared-labour

– Euroopa Parlamendi 21. novembri 2023. aasta resolutsioon soovitustega komisjonile kunstnike ning kultuuri- ja loomesektori töötajate sotsiaalse ja professionaalse olukorra ELi raamistiku kohta (2023/2051(INL))

– Euroopa Parlamendi uuringuteenistuse (EPRS) uuring „EU framework for the social and professional situation of artists and workers in the cultural and creative sectors“ (Kunstnike ning kultuuri- ja loomesektori töötajate sotsiaalse ja professionaalse olukorra ELi raamistik), november 2023, https://www.europarl.europa.eu/thinktank/fr/document/EPRS_STU(2023)747426

– Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti strateegiline kava, 2030, EUIPO DNA – tugev, kaasav, mitmekesine ja kestlik intellektuaalomandi ökosüsteem, mis toimib kõigi jaoks

– Europol (2026), „Changing tactics, changing targets: the evolving nature of museum heists“ (Muutuv taktika, muutuvad eesmärgid: muuseumiröövide muutuv olemus), Europoli temaatiliste aruannete sari, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus

– G20 KwaDukuza deklaratsioon (Lõuna-Aafrika, 2025)

– G20 kultuuriministrite Rooma deklaratsioon ja G20 juhtide deklaratsioon (Rooma, 2021)

– G20 Salvador da Bahia kultuuriministrite deklaratsioon (Brasiilia, 2024)

– ICOMOSe väljaanne „European quality principles for EU-funded interventions with potential impact on cultural heritage: revised edition“ (Euroopa kvaliteedipõhimõtted ELi rahastatavate sekkumismeetmete jaoks, mis võivad mõjutada kultuuripärandit: muudetud väljaanne), november 2020

– ILO 2023. aasta aruanne: ˜ „The Future of Work in the Arts and Entertainment Sector“ (Kultuuri- ja meelelahutussektori töö tulevik) | Rahvusvaheline Tööorganisatsioon; https://www.ilo.org/publications/future-work-arts-and-entertainment-sector

– Ühisteatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa demokraatia kaitsekilp: tugevate ja vastupanuvõimeliste demokraatlike riikide võimestamine“ (JOIN(2025) 791 final)

– Ühisteatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele ELi kriisivalmiduse strateegia kohta (JOIN(2025) 130 final)

– Ühisteatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Rahvusvaheliste kultuurisuhete ELi strateegia“ (JOIN(2016) 29 final)

– Ühisdeklaratsioon „Euroopa kultuuri heaks, kultuur Euroopa heaks“ 2026 (OJ C, C/2026/3440, 25.6.2026)

– MONDIACULT 2025 kultuuriministri võetud kohustus – lõppdokument (Barcelona, 1. oktoober 2025)

– Porto Santo harta, „Culture and the Promotion of Democracy: Towards a European Cultural Citizenship“ (Kultuur ja demokraatia edendamine: kultuurilise kodakondsuse suunas liikumine Euroopas)(2021)

– Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) (ELT L 277, 27.10.2022)

– Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1689, millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid ja muudetakse määrusi (EÜ) nr 300/2008, (EL) nr 167/2013, (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1139 ja (EL) 2019/2144 ning direktiive 2014/90/EL, (EL) 2016/797 ja (EL) 2020/1828 (tehisintellektimäärus) (ELT L 2024/1689)

– Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele ELi kultuurivaldkonna töökava 2023–2026 kohta (COM(2026) 337 final)

– Liikmesriikide ekspertide avatud koordinatsiooni meetodi töörühma aruanne „Culture and Health, Time to Act“ (Kultuur ja tervis, aeg tegutseda) (2025) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/be89805d-9cf8-11f0-97c8-01aa75ed71a1/language-en

– Liikmesriikide ekspertide avatud koordinatsiooni meetodi töörühma aruanne „Creative Shifts: Empowering culture for sustainable living“ (Loovad muutused: kultuuri mõjuvõimu suurendamine kestliku elu nimel) (2025) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/043230ba-d250-11f0-8da2-01aa75ed71a1

– Liikmesriikide ekspertide avatud koordinatsiooni meetodi töörühma aruanne „Strengthening Cultural Heritage Resilience for Climate Change“ (Kultuuripärandi vastupanuvõime tugevdamine kliimamuutuste suhtes) (2022) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4bfcf605-2741-11ed-8fa0-01aa75ed71a1/language-en

– Liikmesriikide ekspertide avatud koordinatsiooni meetodi töörühma aruanne „The Status and Working Conditions of Artists and Creative and Cultural Professionals“ (Loovisikute ning kultuuri- ja loometöötajate staatus ja töötingimused) (2023) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/01fafa79-1a13-11ee-806b-01aa75ed71a1/language-en

– Liikmesriikide ekspertide avatud koordinatsiooni meetodi töörühma aruanne „Strengthening Europe through Public Libraries – How sustainable investment in public libraries and their multiple roles delivers social, cultural and democratic return“ (Euroopa tugevdamine avalike raamatukogude kaudu – kuidas jätkusuutlik investeerimine avalikesse raamatukogudesse ja nende mitmesugune roll toob sotsiaalset, kultuurilist ja demokraatlikku kasu) (2026) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/623284d9-8184-11f1-bf5e-01aa75ed71a1/language-en

– Liikmesriikide ekspertide avatud koordinatsiooni meetodi töörühma aruanne „Stormy Times – Nature and humans: Cultural Courage for change“ (Tormilised ajad. Loodus ja inimesed: kultuuri toel muutuste poole) (2022) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0380f31c-37c9-11ed-9c68-01aa75ed71a1/language-en

– Liikmesriikide ekspertide avatud koordinatsiooni meetodi töörühma aruanne „Towards a shared culture of architecture – Investing in a high-quality living environment for all“ (Ühise arhitektuurikultuuri suunas – investeerimine kvaliteetsesse elukeskkonda kõigi jaoks) (2021) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bd7cba7e-2680-11ec-bd8e-01aa75ed71a1/language-en

– Kodanikuühiskonna dialoog „Voices of Culture“, 2021, https://voicesofculture.eu/2021/07/06/brainstorming-report-status-working-conditions-for-artists-cultural-and-creative-professionals/

– UNESCO 1954. aasta Haagi konventsioon kultuuriväärtuste kaitse kohta relvakonflikti korral

– UNESCO 1970. aasta konventsioon kultuuriväärtuste ebaseadusliku sisseveo, väljaveo ja omandiõiguse üleandmise keelamise ning ärahoidmise abinõude kohta

– UNESCO 1972. aasta ülemaailmse kultuuri- ja looduspärandi kaitse konventsioon

– UNESCO 1980. aasta soovitus kunstniku staatuse kohta

– UNESCO, 1999: relvakonflikti korral kultuuriväärtuste kaitse 1954. aasta Haagi konventsiooni teine protokoll

– UNESCO 2001. aasta veealuse kultuuripärandi kaitse konventsioon

– UNESCO 2003. aasta vaimse kultuuripärandi kaitse konventsioon

– UNESCO 2005. aasta kultuuri väljendusvormide kaitse ja edendamise konventsioon (sealhulgas 2020. aasta tegevussuunised selle kohandamise kohta digitaalkeskkonnaga)

– UNESCO 2015. aasta soovitus muuseumide ja kogude, nende mitmekesisuse ja rolli ühiskonnas kaitse ja edendamise kohta

– UNESCO statistikainstituudi 2025. aasta kultuuristatistika raamistik

– UNESCO „Re|Shaping Policies for Creativity: we share, we act, we build“ (Poliitika ümberkujundamine loovuse heaks: me jagame, me tegutseme, me ehitame)(2026. aasta neljas väljaanne)

– UNESCO soovitus tehisintellekti eetika kohta (november 2021)

– UNESCO: 1980. aasta kunstniku staatust käsitleva soovituse rakendamine; https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000387452

– ÜRO Peaassamblee resolutsioon kestliku arengu tegevuskava kohta aastani 2030 „Muudame oma maailma“ (vastu võetud 25. septembril 2015)

– Ühinenud Rahvaste Organisatsioon, tulevikupakt (A/RES/79/1, vastu võetud 22. septembril 2024)